

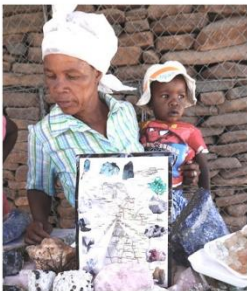
MINERAL OCH UTVECKLING

Så kan Sverige bidra till en hållbar mineralnäring i ett utvecklingsperspektiv

Juni, 2014

SGU-rapport 2014:18

Diarie-nr: 3114-1464/2013

Omslag: MeetingPoints Mining har bidragit till att utveckla hållbara samarbeten mellan Sverige och Afrika inom gruv- och mineralsektorn, för att på så sätt ge en chans till ökat välstånd i regioner som annars har svårt att erbjuda inkomstkällor.

Sveriges geologiska undersökning
Box 670, 751 28 Uppsala
tel: 018-17 90 00
fax: 018-17 92 10
e-post: sgu@sgu.se
www.sgu.se

FÖRORD

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har haft i uppdrag att lämna förslag på hur vi i fortsättningen kan bidra till utvecklingen av en mer hållbar gruvnäring länder där ett sådant behov finns. Syftet är att ta fasta på resultat och erfarenheter från pilotprojekt som MeetingPoints Mining och utveckla detta till en mer permanent modell.

Arbetet och förslaget är en del av den mineralstrategi som tagits fram och målet är att stärka Sveriges roll som gruvnation internationellt.

Projektet har letts av en styrgrupp på SGU. I detta arbete har samarbete skett med flera myndigheter, organisationer och privata företag. Den slutgiltiga rapporten och det förslag som presenteras har huvudsakligen utarbetats av Olof Taromi Sandström (projektledare, SGU) med stöd av Ulf Boivie, Joanna Lindahl och Rune Johansson från SGU, samt Theo Jaekel (Swedwatch), Håkan Bengtsson (Business Sweden), Anders Arvidson (Sida).

Uppsala i juni 2014

Lena Söderberg

Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Förkortningslista.....	6
Bakgrund.....	7
Syfte & mål	8
Struktur & fokus	8
Mineralnäring, miljö och hållbarhet	8
Förslag på internationellt utvecklingssamarbete inom mineralsektorn	9
Katalytiskt bistånd	10
Facilitering och utveckling av kapacitet genom aktörssamverkan (Partner Driven Cooperation, PDC)	10
Plattform för affärsutveckling	11
Resurser	11
Organisation.....	12
Fokusområden.....	12
Grön Ekonomi	13
Ecodesign	13
Ekologisk kompensation.....	13
Bergmaterial	13
Utbildning.....	14
Green Mining.....	14
Sysselsättning.....	14
Lagstiftning, regelverk, utveckla institutionell kapacitet	14
Småskalig gruvnäring (ASM)	15
Utveckling mot mekanisering	15
Företagsutveckling & Entreprenörskap	15
Yrkesutbildning	16
Sammanfattning av MeetingPoints Mining II.....	16
Fortsättning/handlingsplan	17
Erfarenheter från utvecklingsarbete inom mineralnäringen	18

MeetingPoints Mining	18
Övriga erfarenheter.....	19
Referenser/Källor.....	20
Bilaga 1: Sidas mål & vision	22
Bilaga 2: Africa Mining Vision (AMV)	24
Bilaga 3: MÄnskliga Rättigheter (MR).....	29
Bilaga 4: Sveriges Mineralstrategi.....	31
Bilaga 5: Input från nyckelgrupper	34
Näringsliv.....	34
Sida	35
SGU.....	35
Swedwatch.....	35
Business Sweden.....	35

FÖRKORTNINGSLISTA

EU	Europeiska Unionen
SGU	Sveriges geologiska undersökning
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete
AU	Afrikanska Unionen
AMV	Africa Mining Vision
MPM	MeetingPoints Mining
ASM	Småskalig gruvverksamhet (Artisanial and Small-scale Mining)
PDC	Partnerdrivna samarbeten (Partner Driven Cooperation)
MPM/SFS	MeetingPoints Mining/Systematic Facilitator Services
ITP	International Training Programme
BAT	Bästa tillgängliga teknik (Best Available Technique)
B2B	Business to Business
FoU	Forskning och Utveckling
GIS	Geografiska informationssystem
Yh	Yrkeshögskola
UD	Utrikesdepartementet
ND	Näringsdepartementet
MR	Mänskliga rättigheter
SMF	Små och medelstora företag
CSR	Socialt företagsansvar (Corporate Social Responsibility)
PGU	Politik för global utveckling
FN	Förenta Nationerna
B4D	Business for Development
PG	Programområde
ILO	FNs Internationella Arbetsorganisation (International Labour Organisation)
FFI	Fordonstrategisk forskning och innovation

BAKGRUND

Sverige är ett litet och exportberoende land. För att Sveriges gruv- och mineralnäring ska behålla sin position som EU-ledande - inom vissa segment världsledande - är internationalisering av yttersta vikt. Den svenska gruvnäringens varumärke präglas av innovation, kostnadseffektivitet, kvalitet och hållbarhet. Sveriges starka varumärke globalt inom gruvindustrin bör användas för att stärka den svenska rollen i utvecklingsländer genom att möjliggöra för små, medelstora och stora företag att medverka i olika samarbetsformer och plattformar tas till vara. Potential finns att bredda tjänste- och kunskapsexporten, exempelvis med grön, resurssnål och energieffektiv teknologi, prospektering och export av svenskt kunnande inom återvinning och hållbart företagande.

Denna del av det internationella arbetet har sin utgångspunkt i ett långsiktigt biståndsperspektiv. Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar i dag i projekt, finansierade av Sida, tillsammans med länder i Afrika för att stimulera till och stärka framväxande relationer mellan svenska aktörer och aktörer i de deltagande länderna. Arbetet bidrar till en god förvaltning av mineralresurserna som leder till förbättrade förutsättningar för en hållbar tillväxt i utvecklingsländerna, såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt.

Som ett led i den nya mineralstrategin (Regeringskansliet 2013; sammanfattat i bilaga 4) föreslås i denna att:

" SGU ges i uppdrag att i samråd med Sida lämna förslag till hur Sverige och svenska företag kan bidra till utvecklingen av en hållbar gruvindustri och god förvaltning av mineralresurserna i utvecklingsländer, exempelvis genom aktörssamverkan. I arbetet bör SGU:s erfarenheter från deltagande i projekten MeetingPoints Mining och MeetingPoints Mining/ Systematic Facilitator Services beaktas."

Detta förslag har därefter formaliserats i ett regeringsuppdrag där Sveriges geologiska undersökning har fått i uppdrag att till senast den 2 juni 2014 lämna förslag till hur Sverige och svenska företag kan bidra till en hållbar gruvindustri i låginkomstländer, lägre medelinkomstländer och medelinkomstländer.

Uppdraget lyder:

Regeringen uppdrar åt Sveriges geologiska undersökning (SGU) att lämna förslag till hur Sverige och svenska företag kan bidra till en hållbar gruvindustri och god förvaltning av mineralresurserna i låginkomstländer, lägre medelinkomstländer och medelinkomstländer, exempelvis genom aktörssamverkan.

I arbetet bör SGU:s erfarenheter från deltagande i projekten MeetingPoints Mining och MeetingPoints Mining/Systematic Facilitator Services beaktas.

Vid genomförandet av uppdraget ska relevant kunskap och erfarenhet som finns hos Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida) inom området tas tillvara.

Syfte & mål

Syftet med denna rapport är att ta fram modellförslag på hur man kan omsätta mineralstrategins förslag och mål till en operationalisering där väsentliga aspekter är inkluderade.

Struktur & fokus

I samråd med Sida och näringsliv har det framkommit att en begränsning av fokus bör ske mot främst den afrikanska kontinenten. Detta då fokus är på Afrika i nuläget och därför att det är på denna kontinent det finns störst utvecklingsbehov och också störst investeringspotential. Rapporten och dess förslag utgår ifrån de visionsdokument som har utarbetats av Afrikanska Unionen (AU). Dessa går under namnet *Africa Mining Vision (AMV; African Union 2009)* se bilaga 2.

En viktig del i utformandet av förslaget är det som framkommit i de möten och samråd som hållits med olika nyckelaktörer. En sammanfattad redogörelse av vad som framkommit ges i bilaga 5.

Mineralnäring, miljö och hållbarhet

Naturresurser som exempelvis mineral, metaller och fossila bränslen är inte förnybara ur ett mänskligt tidsperspektiv och utvinning av sådana lagerresurser betraktas som ohållbart. Till skillnad från fossila bränslen är metaller dock återvinningsbara och det är viktigt att sluta kretsloppen för att på sikt kunna minska uttaget av mineral och metalltillgångar. Så länge behovet av metaller globalt fortsätter att öka (i takt med befolkningens mängd och utveckling) så kommer dock utvinning av metaller och mineral från jordskorpan fortsatt att vara en förutsättning för det moderna samhälle vi lever i. Gruvnaering är på så vis en nödvändig del av en hållbar samhällsutveckling – trots att näringen i sig inte är hållbar.

En hållbar utveckling grundar sig på insikten att ekonomiskt välstånd är tätt sammanlänkat med miljöns och människors välmående. Därför brukar man tala om tre dimensioner som måste samverka för att uppnå en hållbar utveckling; miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. De olika dimensionerna står vid en gruvexploatering ofta i motsats till varandra och däri ligger förstås utmaningen; hur ska vi bedriva gruvnaering som är hållbar för miljön, människor och framtida generationer samtidigt som vi främjar ekonomisk tillväxt?

Att gruvrelaterad verksamhet påverkar sin omgivning är ofrånkomligt. Lokalt kan miljöpåverkan bli betydande och den mest påtagliga effekten sker i form av buller och damm, ingrepp i landskapet samt utsläpp av föroreningar till luft och vatten. Ofta är gruvors viktigaste miljöaspekt kopplat till hanteringen av gruvavfall. Om detta inte hanteras på ett ansvarsfullt sätt kan skador på miljön bli oåterkalleliga och därmed starkt bidra till en utarmning av naturvärden. Det är av stor vikt att fokus läggs på teknik och metoder som minimerar de skadliga effekter som uppstår av gruvdrift.

I Sverige har miljöpåverkan från gruvor minskat kraftigt de senaste decennierna och vi har internationellt en god och mycket stark ställning inom miljötänkande och återvinning. Svenska företag och organisationer har en i många fall unik kompetens och lång erfarenhet av att arbeta med miljökompenserande åtgärder i gruvbranschen. Miljö- och hållbarhetsfrågor är numera en central del i affärsutveckling och resursutnyttjande. Svenska små och medelstora företag har ofta

den entreprenörskraft och det innovativa tänkande som krävs för att utveckla lösningar specifika för varje unik problemställning.

FÖRSLAG PÅ INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE INOM MINERALSEKTORN

MeetingPoints Mining II – Modell för utvecklingssamarbete inom mineralsektorn

Den modell som föreslås här innebär att konceptet med MeetingPoints Mining och MeetingPoints Mining/Systematic Facilitator Services (MPM och MPM/SFS; SGU 2010) utvecklas i samarbete med Sida till en regional resultatstrategi där fokus är på Grön Ekonomi och Sysselsättning inom gruv- och mineralnäringen. Denna blir då en del av den strategi som Sida har för att nå sina mål och visioner (jämför bilaga 1).

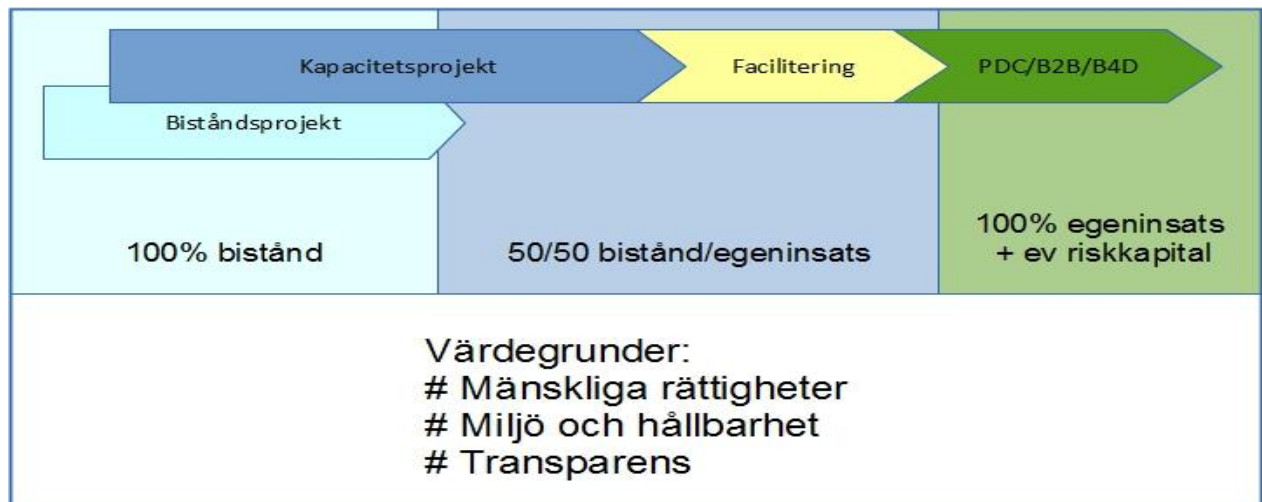
Modellen föreslås bestå av tre delar:

- katalytiskt bistånd,
- facilitering och utveckling av kapacitet genom samarbeten,
- en plattform för affärsutveckling.

Modellen är skalbar och beroende på samarbetslandets status kan en eller flera delar av modellen sättas in. I länder där demokrati och regelverk ej är av tillräcklig standard, alternativt ej kan tillämpas på grund av omständigheter som låg kapacitet eller korruption, bör man starta processen med en biståndsinsats för att stärka dessa delar. Självklart är många av dessa biståndsinsatser av mer allmän karaktär än just för gruv- och mineral, men inom områden som lagstiftning, regelverk, institutionell kapacitet och implementering av regelverk, samt kontroll, kan även MeetingPoint Mining-projekt vara av vikt. Dessa bör redan från början utformas så att

man har en självgåendeprincip som mål inom en rimlig tidsram. I länder där en biståndsinsats krävs innan en aktörssamverkans-process är aktuell, krävs oftast en längre tidshorisont än tio år.

Modellen skall genomsyras av värdegrunder där mänskliga rättigheter (bilaga 3), miljömässig hållbarhet och transparens står som led- och värdeord i alla delar.

Katalytiskt bistånd

Inom vissa delar av biståndet som berör kapacitetsutveckling av inom regelverk för gruv- och mineralnäring kan man delta med MeetingPoints Mining som huvudpart. Ofta finns det behov av att ta fram system och metoder för både kartering och inventering av ett lands/regions förutsättningar för gruv- och mineralverksamhet, men även i andra änden, att efterlevnad av regler och tillstånd faktiskt sker, att lagar följs och att kontroller görs på ett riktigt sätt är centralt för att samhället skall kunna ta del av en exploatering.

Småskalig gruvverksamhet förekommer globalt och här bör man utveckla en generell modell för hur dessa skall hjälpas och stöttas så att drägliga och rättvisa förhållanden kan uppnås. Det finns förslag på hur detta kan göras baserade på tidigare erfarenheter från MeetingPoint Minings och andra aktörers aktiviteter i södra Afrika.

Mänskliga Rättigheter och kvinnors roll inom gruvsektorn är viktiga aspekter för hela förslaget. Dock krävs det ofta ett långsiktigt arbete med att bygga upp förutsättningar och värderingar inom vilka en förändring kan ske. Här krävs att man stöttar både ekonomiskt och med bildningsinsatser.

Facilitering och utveckling av kapacitet genom aktörssamverkan (Partner Driven Cooperation, PDC)

Denna del är en utveckling av de partnerdrivna samarbetskoncept som testades med MPM och MPM/SFS. PDC är en modell som Sida använt för att nå självbärande relationer mellan svenska aktörer och aktörer i länder där en utfasning av biståndet är nära förestående. MeetingPoints Mining är ett exempel på ett projekt som använt partnerdrivna samarbeten i länderna Sydafrika, Namibia och Botswana, där biståndet har fasats ur. PDC är ett koncept där målet i sig är

självbärande samarbeten mellan ingående parter och där kapacitetsinsatser syftar till att nå just detta.

En utveckling bör ske mot än mer kapacitetssuppleveringsprojekt som syftar till att nå PDC och affärsverksamhet. Detta kan göras både ur ett regionalt tematiskt perspektiv såväl som ur ett mer landsspecifikt perspektiv.

Plattform för affärsutveckling

En specifik affärsutvecklingsplattform där aktörer tidigt kan engagera sig och involveras i processen etableras. Detta som en del i Business Swedens satsning på mining, och som en del av en framtida internationaliseringsplattform för svensk gruvnäring. Business Sweden och SGU bör här arbeta i nära relation med näringsliv och branschorganisationer för att få bästa möjliga utbyte.

Denna del är av stor vikt för att nå självbärande relationer inom handel och etableringar. Plattformen kan ligga som ett parallellt spår och vara nära integrerat med kapacitets och PDC delen där samarbete med näringsliv utgör en vital del för att nå självbärande.

Resurser

Finansiering av resurser kan ske i form av tre delar; katalytiskt bistånd, gemensamma projekt för utveckling av verksamheter och innovativa lösningar, samt för direkta investeringar som etableringsstöd. En tänkbar fördelning av resurser kan ske enligt nedan:

1. Det krävs en bistånds- och kapacitetsinsats samt egeninsatser från deltagande företag och organisationer. Beroende på landets egna status och nivå i aktuellt område kan fördelningen mellan biståndsmedel och utvecklingsmedel (dvs det som kräver egeninsatser) att vara olika. Målet är dock att kunna på sikt nå en nivå där biståndsmedel inte behövs.
2. En rimlig insats är att man är verksam i maximalt 4-5 länder samtidigt, fler blir nog ganska ohanterligt och därmed inte kostnadseffektivt. En analys av lämplighet med avseende på hur landet ser ut i demokratiskt, ekonomiskt och strukturellt hänseende bör göras för att avgöra om man skall gå in med programmet eller inte.
3. Tidshorizonten för ett land bör ligga på 10 år. Detta motsvarar en metallpriscykel vilket är avgörande för hållbarhet hos insatser inom mineralnäringen.
4. Medel för uppstart av programmet under 2014, samt administration och ledning, och delaktighet i internationella plattformen under den senare faciliteringsfasen krävs. I detta skall ingå stabsfunktion, projektledning och informationsspridning.
5. Det bör också avsättas resurser för avslut och uppföljning av varje insats.

Organisation

Med tanke på de mål och visioner som framkommit med ett projekt av denna sort, bör huvudaktörer vara Sida, SGU och Business Sweden. Gruv- och mineralbranschen omfattar en enorm bredd i samhället och man bör organisatoriskt och definitionsmässigt försöka behålla denna bredd av aktörer och organisationer i projektets form. Genom att projektet administreras och styrs av en offentlig institution, ges en större del av samhället möjlighet att delta på villkor som är behovsbaserade, snarare än enbart affärsmässiga. Detta i sin tur bör gynna en stabilare och mer kontinuerlig process över tid, särskilt om projektet får en mer permanent prägel.

Rent praktiskt föreslås att SGU ges i uppdrag att leda och driva projektet i nära samarbete med Sida och Business Sweden. Namnet MeetingPoints Mining är etablerat och har i nuläget ett innehåll som motsvarar stora delar av det som föreslås. Därför bör man bygga vidare på det namnet som varumärke för hela projektiden. Flera internationella kontakter och organisationer har kunskap om vad MeetingPoints Mining innebär och vet att det handlar om att arbeta med samarbetsprojekt snarare än biståndsprojekt.

För att inte tappa den kompetens och det nät som har byggts upp genom MeetingPoints Mining föreslår SGU att medel snarast avsätts specifikt för ledning och implementering samt uppbyggnad av modellen i form av en stab där det tillsätts en projektledare, en administratör och en informatör. En styrgrupp bör också tillsättas där beslutsfattande nivåer deltar, det vill säga personer som kan ta beslut avseende projektets utformning, inriktning och ekonomi. Här bör finnas representanter från Sida, SGU, Business Sweden och näringsliv. I styrgruppen tas beslut om exempelvis finansiering, inriktning, vilka länder som skall beaktas och så vidare.

Det bör vidare finnas en referensgrupp med experter dit projektledaren kan vända sig för att få råd och inblick. Denna grupp bör vara skild från styrgruppen och dess medlemmar skall vara föränderliga och behovsstyrda.

Modellen bör utformas så att betydelsen av närings- och affärsverksamhet som en katalysator för långsiktigt hållbara samarbeten tydligt framgår. Den bild media ofta förmedlar, som utsugare av fattigare länders resurser, är ofta ensidig; vid sidan av dessa rapporter finns ett flertal privata aktörer som tror på en rättvis och hållbar affärsrelation, där alla får del av resultatet. Det är just dessa verksamheter som inom ramen för detta förslag skall premieras genom de värdegrunder som utgör basen för hela modellen.

Kopplat till modellen skall det finnas en mer renodlad kompetens på mänskliga rättigheter med inriktning på företagsansvar, detta i syfte att uppnå de högt ställda mål som sätts för transparens och mänskliga rättigheter. En utförligare beskrivning av hur man bör arbeta med mänskliga rättighetsfrågor internationellt ges i bilaga 3.

FOKUSOMRÅDEN

Sverige och svenska företag, institutioner och offentliga verk har en generellt sett hög kompetens och stort kunnande inom de flesta områden som rör gruvor och mineralutvinning. Vi är troligen inte världsbäst på något område, men tillhör kompetens och kunskapsstoppen i alla, vilket i sig är unikt. Den styrka som finns inom svensk kompetens ligger i sammanhanget och i strukturen. Det finns utöver denna generellt mycket höga kompetens ett antal områden där Sverige utmärker sig

med unik spets. Ett par av dessa listas nedan som förslag på vad Sverige kan bidra med i utvecklingen av den globala mineral och gruvbranschen.

Grön Ekonomi

Svensk kompetens inom miljöområdet står sig väl internationellt. Sverige har en fortfarande hög ställning trots att utvecklingen på många håll drivs både snabbare och i vissa fall bättre i andra delar av världen. I Sverige har vi en tradition där miljöfrågan drivs både från myndighets och näringslivshåll.

Ett sätt att titta på hur Sverige och svensk expertis kan bidra till miljö- och hållbarhetsperspektiv internationellt är genom exempelvis Ecodesign och Ekologisk kompensation.

Ecodesign

Inom Ecodesign ser man över hela processen från råvara till avfall och tittar på hur denna kan optimeras ur ett resursnyttjande-perspektiv. Här ingår begrepp som selektiv brytning, logistik, minimering av gråbergshantering, minimera avfall, öka produktionskapacitet genom exempelvis selektiv brytmetod. Men här ingår även att ta fram värdekedjeanalys för avfall och restprodukter och matchning av avfallsprodukter med andra industrier som kan ha nytta av dessa. I begreppet kan också ingå utvecklandet av olika typer av certifiering. Begreppet ecodesign används här betydligt bredare än det av EU utfärdade ekodesign-direktivet, vilket handlar om energioptimering. I detta sammanhang är det frågan om optimering av produkter och avfall där energianvändning är en del.

Ekologisk kompensation

Ekologisk kompensation innebär att man tillför nya ekologiska värden för att gottgöra en kvarstående skada som uppstår efter att man har vidtagit alla rimliga hänsynsåtgärder för sin verksamhet (Hägglund & Enetjärn 2014). Det viktiga med ekologisk kompensation som instrument är att den sätts in i rätt sammanhang och inte används som en ”greenwashing” av befintlig miljöpåverkan som kan åtgärdas på annat sätt (ex. genom rening, återställning, planering osv).

Bergmaterial

Sverige har sedan drygt trettio år arbetat långsiktigt med att ta fram alternativa material till natursand. Landet har utvecklat en helt unik expertis på användning av krossat berg som ersättningsmaterial. Under denna period har Sverige gått från att använda merparten av sitt ballastmaterial från naturgrus till att endast ca 20 procent grusanvändning idag. Det är idag endast finare fraktioner och en del mycket speciella användningsområden som kräver naturgrus och sand. Utvecklingen fortgår och idag kan man använda även krossat material för den finaste fraktionen, vilket möjliggör en nästan full utfasning av naturgrus.

Globalt är naturgrus och sand en naturresurs som i mycket snabb takt håller på att bli en akut bristvara. I vissa områden är utvecklingen mot ett konfliktmineral. I takt med urbanisering och att en snabbt ökande befolkning får det allt bättre och ställer krav på drägliga och moderna boenden och trafiknät, ökar behovet av material för asfalt, betong och konstruktionsmaterial. En stor del av detta kommer just från sand och grus.

MeetingPoints Mining har drivit ett projekt i Botswana där man har infört kunskap och teknik för att möjliggöra en övergång från flodsand till krossat bergmaterial. Detta projekt har nått stor framgång och landet, inklusive betongfabrikörer och täktägare ser mycket positivt på denna utveckling. Alla vet att sanden är en bristvara och att den kommer att ta slut. Projektet har därefter på begäran påbörjats i Sydafrika. Sverige har stora möjligheter att bli en världsledande expertis i utvecklingen av alternativa material för den globala försörjningen av sand och grus.

Utbildning

För att nå framgång inom Grön Ekonomi i gruv- och mineralbranschen behövs kunskap som leder till förståelse över dels, varför detta är enormt viktigt och dels, hur man bäst arbetar med gröna frågor inom branschen. Utbildning av nyckelpersoner och beslutsfattare är viktigt för att få samsyn på hållbarhetsperspektiv och långsiktigt ekologiskt tänkande. ITP kurser bör således genomföras som ett led i en bredare strategi för sektorn.

Green Mining

Teknikutveckling och en kraftig forsknings- och utvecklingsatsning i de Nordiska länderna, främst Sverige och Finland, på just grön teknologi inom gruvbranschen ger oss stora möjligheter att nyttja denna innovationsplattform internationellt och som en del i den föreslagna regionala utvecklingsstrategin. Samarbete med Finland på detta område, och även Kanada som också ligger långt framme med både koncept och teknik för mer miljövänlig gruvdrift garanterar att man arbetar på utvecklingsområdet med tillgång till den bästa tillgängliga tekniken (BAT).

Praktiskt bör man här koppla strategin till forskning och utveckling på tekniksidan genom universitet och högskolor, Vinnova-projekt och finska Tekes (motsv Vinnova). Företag och organisationer som är involverade i utvecklingen av grön gruvteknologi ges möjlighet att verka inom MeetingPoints Mining genom att beredas tillgång till utvecklingsplattformar, B2B-plattformar och partnerdrivna samarbetsprojekt.

Sysselsättning

Sveriges unika modell där samhälle och näringsliv ofta driver utveckling och kompetens i nära samarbete är i många fall unikt. Vi har på många områden utvecklat en enorm kompetens där samhällsinstitutioner är med och driver näringslivsutveckling genom både finansiering och med universitet och högskolors FOU. Mycket av denna kompetens är efterfrågad internationellt och här finns en unik möjlighet för hela samhället att driva utveckling med syftet att nå långsiktigt självbärande och hållbarhet.

Lagstiftning, regelverk, utveckla institutionell kapacitet

Inom specialistkompetens bör också räknas den kapacitet och det kunnande Sverige har inom den offentliga sektorn. Bergsstaten har en unik kompetens och en månghundraårig erfarenhet som landets tillståndsgivande myndighet för gruvprojekt. Bergsstaten, SGU, branschorganisationer och fackförbund samt statliga verk som skatteverket kan alla bidra med kunnande och spetskompetens för att stärka lokala, nationella och regionala system och organisationer.

Småskalig gruvnäring (ASM)

Sverige har inga direkta erfarenheter av småskalig gruvnäring, och vi har inte heller haft många projekt inom området tidigare. Dock, här har vi en styrka från andra områden där man har drivit utveckling i småskalig verksamhet med framgång. Inom landsbygdsutveckling har det bedrivits flera projekt med syftet att utveckla affärsrörelser och småskaliga effektiva jordbruk. Från dessa projekt bör man kunna dra erfarenheter och idéer som även kan användas i utvecklingen av den småskaliga gruvnäringen.

Inom MPM och MPM/SFS har ett par projekt med anknytning till småskalig gruvnäring genomförts. Exempelvis har man arbetat med småskalig utvinning och förädling av ädelstenar i Namibia. Här har man kopplat svenska smyckestillverkare och ädelstensförädlare med småskaliga gruvarbetare och man är nu i färd med att utveckla ett rättvisemärkt koncept och en handelsplats för småskalig ädelstensverksamhet.

Utveckling mot mekanisering

I många länder går nu utvecklingen i rasande takt mot en alltmer mekaniserad gruvdrift. Detta ställer stora krav på samhället på alla plan. I exempelvis Sydafrika är gruvorna traditionellt stora arbetsplatser med tusentals anställda. I takt med att kostnader för löner och drift av gruvorna ökar, går utvecklingen mot mer automatiserad och mekaniserad verksamhet. Detta skapar friktioner och spänningar i samhället, då jobben hotas på kort sikt. För att klara av en övergång behövs teknisk utveckling, utbildning och samhällsutveckling, där effekterna av en mer effektiviserad gruvdrift faktiskt kommer samhället till del.

Sverige som gruvnation är högt mekaniserat och i jämförelse med gruvor i stora delar av världen har vi i Sverige ett förhållandevis litet antal anställda. Säkerheten i våra gruvor är i världsklass. Utvecklingen går mot en högutbildad och kvalitativ service till gruvorna genom små- och medelstora spetskompetensbolag. I exempelvis Sydafrika har denna utveckling påbörjats och Sverige har här en unik möjlighet att kunna dela med sig av sina erfarenheter av att gå från en lågteknologisk, arbetsintensiv gruvbransch till en högeffektiv, högteknologisk bransch med få anställda i gruvan.

De stora utmaningarna som hänger samman med denna utveckling är främst av strukturell art. Stora grupper riskerar att stå utan försörjning under överskådlig tid och därför behövs insatser i form av alternativa sysselsättningar, utbildning mot mer servicerelaterade arbeten kopplade till mekaniseringsutvecklingen. Även samhällen kommer att utvecklas. Lönerna hos de arbetare som är kvar vid gruvorna kommer att öka markant. Det innebär i sin tur att handelssektorn kommer att utvecklas, även krav på bättre boende och infrastruktur kommer med utvecklingen. Inom dessa områden skapas arbete som till viss del täcker upp för det minskade behovet i gruvorna.

Sverige har gått igenom flera liknande utvecklingssteg med framgång och har en erfarenhet och modell som kan bidra signifikant till utvecklingen i andra länder.

Företagsutveckling & Entreprenörskap

I takt med mekaniserings- och automatiseringsutvecklingen finns ett behov av att utveckla och skapa möjligheter för nyföretagande och utveckling av service-sektorn kring gruvföretagen. Fokus bör ligga på att framför allt få kvinnor och unga till att utnyttja möjligheter till etablering på de nya affärs- och marknadsområden som blir ett resultat av ökad teknisk utveckling i gruvbranschen. Genom utbildning och strategiska satsningar på utveckling av dessa samhällsgrupper kan detta genomföras. Dock krävs en långsiktighet i arbetet och att detta inte

tappar tempo. Inom marknader som rättvis handel, serviceyrken med teknologiskt kunnande inom exempelvis GIS- och positionsbaserad konsultverksamhet, miljöteknik med mera finns särskilt möjlighet att arbeta med jämställdhet. Andra områden som kommer att kräva ökad arbetskraft är inom reparation, service och montage av maskiner och utrustning.

Sverige och svenskt näringsliv kan här bidra med omfattande utbildningsinsatser, både inom företagande generellt, men också inom specifika specialistområden där man ser behov och marknad. Erfarenheter kan exempelvis hämtas från Yrkeshögskole-modellen (Yh-utbildningar).

Yrkesutbildning

I nästan alla låg- och lägre medelinkomstländer finns det en stor brist på yrkeskompetens inom nästan alla områden. Det är också stor brist på utbildningsmöjligheter och här krävs en insats för att kunna fortsätta utveckla respektive land mot ökat välstånd. SGU har under MeetingPoints Mining drivit flera faciliteringsinsatser där försök görs med att koppla svenska leverantörsbolag, svenska och andra länders utbildningsinstanser, fackförbund och myndigheter till kluster där insatser kan genomföras brett. Detta är också insatser som kräver tid för att lyckas och här har nu flera grunder till en fortsatt utveckling lagts i länder som Zambia och Sydafrika.

SAMMANFATTNING AV MEETINGPOINTS MINING II

1. Pilotprojektet MeetingPoints Mining breddas och omformas till en regional strategi med fokus på grön ekonomi och sysselsättning inom gruv- och mineralsektorn. Strategin innehåller biståndsprojekt, kapacitets- och samarbetsprojekt samt B2B projekt som vilar på en kommersiell grund. Möjligheter att utnyttja gruvindustrin som en utvecklingsmotor finns i många länder på skiftande utvecklingsnivåer, inte enbart i länder där bistånd behövs.
2. För att uppnå en ”hållbar” effekt bör satsningen inte vara i form av ett tidsbegränsat projekt utan bör ges en mera permanent prägel.
3. Insatsen koordineras med andra biståndsfinansierade projekt inom hälsovård, utbildning, korruptionsbekämpning och demokratiutveckling m.m. genom att dessa tillämpas inom gruvbranschen. Erfarenheter från MPM och från andra motsvarande internationella satsningar (från bl.a. Australiens och Kanadas motsvarigheter till Sida) visar tydligt potentialen med en sådan satsning.
4. Insatserna kan med fördel samordnas med satsningar på både Nordiskt och Europeiskt plan där det är lämpligt och möjligt.
5. Satsningen bör pågå under en längre period, minst 10 år.
6. Ett brett samarbete mellan privata aktörer och myndigheter som SGU, Sida och Business Sweden inleds där varje part skjuter till sina specifika kunskaper och erfarenheter: förenklat kommersiellt arbete, biståndsinsatser, byggandet av internationella relationer, specialistkompetenser mm.

Fortsättning/handlingsplan

Denna satsning bör inledas med ett bredare förankringsarbete och eventuellt en mindre konferens/workshop mellan svenska aktörer, internordiskt och tilltänkta parter internationellt.

För att nå en god harmonisering med de behov av samarbete som finns i tilltänkta regioner, bör det ordnas möten från UD och ND med exempelvis African Union, ambassader, och andra viktiga nyckelgrupper, inkluderat lokalbefolkning och ursprungsbefolkningar, innan en slutgiltig utformning görs.

En tidsplan med åtgärder förslås enligt följande

2014:

- Bilda en projektgrupp med projektledare, administration och kommunikation för att starta upp modellen.
- Mjukstart 2014 genom utveckling av MeetingPoints Mining/Systematic Facilitator Services till en regional strategisatsning under kvartal 4.
- Utarbeta en modell för mänskliga rättigheter tillsammans med ex Swedwatch
- Ta fram en miljö och hållbarhetspolicy
- Utarbeta en transparensmodell (ev. som en del av mänskliga rättighetspolicyn)
- I dialog med näringsliv och i samarbete med Business Sweden ta fram en fungerande B2B-plattform med uppstart kv 1 2015.

2015:

- Kvartal 1-2: Uppstart med redan etablerade samarbeten
- Uppstart av B2B-plattform
- Bilda styr- och referensgrupper
- Kvartal 3-4: Vara i full drift av modellen med aktivitet i 3-4 länder.
- De olika projekten ingår i tematiska spår som kan implementeras i alla länder.

Tentativ budget per år:

Projektledning, marknadsföring, administration och återkoppling	3 MSEK
Genomförande av projekt (bistånd, PDC, facilitering)	30-60 MSEK
Genomförande av insatser och facilitering inom B2B	5 MSEK

Total beräknad kostnad 40-60 MSEK per år ej medräknat egeninsatser

Egeninsatser i PDC, facilitering och B2B projekt från deltagande företag beräknas till minst 20-30 MSEK.

Denna beräkning skall ses som en riktlinje på storleken på förslaget.

ERFARENHETER FRÅN UTVECKLINGSARBETE INOM MINERALNÄRINGEN

MeetingPoints Mining

MeetingPoints Mining (MPM) och dess systerprojekt MeetingPoints Mining/Systematic Facilitator Services (MPM/SFS) är två pilotprojekt där man har arbetat med syftet att facilitera samarbete mellan aktörer inom gruvnäringen i Sverige och motsvarande i de länder där projekten har verkat. Projekten har drivits med en gemensam front, MeetingPoints Mining (www.meetingpoints-mining.net) och har främst aktivt pågått med projekt i Sydafrika, Botswana, Namibia, Zambia och Tanzania. Även Moçambique har varit aktuellt, men där har inga projekt genomförts ännu.

De erfarenheter man kan dra av MPM och MPM/SFS är:

- *Det tar tid att upprätta uthålliga samarbeten.*
För att kunna nå tillförlitliga bilaterala samarbeten på alla nivåer, institutionellt, inom näringsliv och politiskt, krävs långsiktighet. Tre-fyra år är minimum och lämpligt är att projekt som syftar till partnermässiga samarbeten bör underhållas i fem till tio år. Efter fyra år har man tagit fram och etablerat en bra grund med gemensamma plattformar. Det är först då verksamhet kan utvecklas på allvar.
- *Svenska små och medelstora företag är tveksamma till samarbete och etableringar.*
Förtroende och risk är långsiktiga begrepp. Många svenska små och medelstora företag har begränsade resurser, och en internationell utveckling kan vara svår att genomföra både ekonomiskt och praktiskt. Detta medför att företag och mindre organisationer ofta är tveksamma till att ta steget in i projekt av denna typ. En mycket viktig aspekt för lyckade faciliteringar handlar om att stötta med rätt delar för att SMF skall våga och kunna delta och arbeta med den internationella arenan.
- *Kapacitetsprojekt är ofta en bra start för att kunna uppnå PDC.*
MPM har genom olika kapacitetsprojekt kunnat på ett naturligt sätt koppla lokala aktörer i respektive land och Sverige med varandra. Genom kapacitetsprojektet har man haft ett både kunskapsmässigt och ekonomiskt stöd som är till nytta för alla parter och man har på så vis kunnat samarbeta på lika villkor.
- *MPM-projekt bör komma ganska tidigt i ett lands tillväxtutveckling.*
MPM genomfördes som ett led i utvecklingen av biståndet till Sydafrika, Botswana och Namibia och pågick mellan 2010 och 2013. Här har man konstaterat att MPM bör sättas in i ett tidigare skede i ett lands utveckling, så att när det är dags att fasa ut biståndet, så är PDC-projekten redan igång. Troligt är också att denna typ av projekt kan påskynda ett lands utveckling från bistånd, då projekten syftar till att just nå långsiktiga självbärande samarbeten.
- *Lyckade faciliteringsplattformar kräver stabila förhållanden inom demokrati, korruption och*

regelverk.

Timingen för ett MPM projekt är viktigt. En för tidig insats riskerar att vara fruktlös. Ett land där demokrati, lagar och stabilitet inte är etablerade har troligen ganska små möjligheter att tillgodogöra sig projekt som MPM. I sådana länder bör man fokusera på traditionellt bistånd och på utveckling av demokratiska system och rättighetsperspektiv. Ett lands förutsättningar för hur ett MPM skall etableras bör undersökas i förväg.

Övriga erfarenheter

Det finns ett stort antal frivilliga och kommersiella aktörer som på olika sätt engagerar sig och andra i en mängd områden inom utveckling och fattigdomsbekämpning. Traditionellt har Sverige och svenska aktörer undvikit gruv- och mineralsektorn inom biståndspolitik, dels då denna sektor anses vara långt ifrån rumsren och dels för att den är svår att hantera och tillgångarna används ofta för att understödja konflikter.

Det finns ett antal företag som har arbetat med investeringsprojekt inom gruv- och mineralsektorn. En del av dessa har även arbetat med utvecklingsprojekt i form av CSR. Dock har dessa ofta varit riktade mot områden av mer allmän karaktär, som exempelvis uppbyggnad av skolor.

Exportrådet, numera Business Sweden har genom sin verksamhet faciliterat och genomfört aktiviteter med mineral och gruvinriktning. Exempel på detta är "Swedish Mining Initiative" som anordnas med jämna mellanrum i olika delar av världen och där södra Afrika stod i fokus den 26 september 2013 när den anordnades i Johannesburg, Sydafrika.

Inom den privata sfären finns ett antal svenska företag och organisationer som arbetar med olika delar av branschen, främst inom miljö och teknikutveckling, både i samarbete med svenska myndigheter och i samarbete med svenska och internationella företag. Dessas erfarenheter och kunnande behöver beredas plats i en framtida satsning genom att det ges utrymme för B2B-satsningar integrerade med satsningar i kapacitetsutveckling och aktörssamverkan.

Internationellt bör man se till både ett nordiskt och ett europeiskt (EU) perspektiv. Erfarenheter av olika typ finns i de nordiska länderna: Sverige har den starkaste gruvsektorn men Finland har kommit längre i sina internationella insatser och Norge har efterfrågade erfarenheter från oljesektorn som kan tänkas överföras till gruvbranschen bla Oil for Development satsningen. Både Danmark och Finland har erfarenheter av att arbeta med ASM-sektorn globalt genom insatser från deras respektive geologiska undersökningar. Island har en unik kompetens inom högentalpi-energi, vilket är användbart i flera delar av den utvecklade världen (bl.a. i Rwanda, Burundi, Tanzania, Kongo och andra länder längs den Afrikanska riften). Sverige har i sin tur stort kunnande om lågentalpisk energiutvinning från berg och båda dessa kan användas för gemensamma insatser inom utvinning av energi från berggrund (energigruvor).

Inom EU finns det ett stort intresse av att utforma en B2B-plattform för små och medelstora företag inom mineralsidan. Här har man i bl.a. Tyskland försökt få till stånd just detta och Sverige kan genom sina erfarenheter och sitt deltagande vara med påtagligt i en dylik satsning.

Ett tidigare förslag från Global Utmaning och Raw Materials Group under benämningen Mining for Development (M4D) från 2009, har idéer presenterats som även här kan vara till nytta för detta uppdrag. Inom ramen för den utredning som gjordes (Mining for Development 2009), genomfördes intervjuer och kartläggning av organisationer och internationella initiativ, vilka en del än idag är aktuella. I utredningen framkom att det föreligger ett behov av en mer permanent

form för aktörssamverkan och B2B-plattformar som är nära anknutna till utvecklingsarbeten. Även om rapporten är fem år gammal, är stora delar av dess resultat fortfarande aktuella och har beaktats i utformandet av förslaget nedan.

REFERENSER/KÄLLOR

African Union 2009: Africa Mining Vision. 51pp. <http://www.africaminingvision.org/>

African Union Commission et al. 2011: Action plan for implementing the AMV : Building a sustainable future for Africa's extractive industry: From vision to action . African Union Commission, African Development Bank, United Nations Economic Commission for Africa, 45pp. <http://www.africaminingvision.org/>

Buxton, A. & Wilson, E., 2013: FPIC and the Extractive Industries : A guide to applying the spirit of free, prior and informed consent in industrial projects. International Institute for Environment and Development, 60 sid. (<http://www.iied.org>)

FN 2011: The Corporate Responsibility to Respect Human Rights - An Interpretive Guide. United Nations Human Rights, office of the high commissioner for Human Rights, November 2011.

FN 2013: Guidelines on Free, Prior and Informed Consent. UN-REDD Programme, January 2013, 60 sid. (<http://www.un-redd.org>)

Hägglund, T. & Enetjärn, A., 2014: Ekologisk kompensation – sammanställning från två nationella konferenser. Trafikverket Rapport 2014:064, 18 sid.

Mining for Development 2009: Mining for Development – a preparatory study, May 2009. Global Utmaning in cooperation with Raw Materials Group, 110 sid.

Regeringskansliet 2013: Sveriges mineralstrategi : För ett hållbart nyttjande av Sveriges mineraltillgångar som skapar tillväxt i hela landet. Näringsdepartementet N2013.02.

SGU 2008: Internationellt utvecklingsarbete inom mineralsektorn: Utredning på uppdrag av regeringen. Dnr 0-1329/2008.

SGU 2010: Strategi för aktörssamverkan inom gruv- och mineralsektorn 2010-2013. SGU-rapport 2010:3, 49 sid.

Sveriges geologiska undersökning

Sida 2012: Vad gör Sverige för att minska fattigdomen i världen? Om svenskt bistånd och utvecklingssamarbete. Art.no.: SIDA61447sv. ISBN 978-91-586-4186-0. 16 sid.

Swedwatch 2013: Platinautvinning med risker - Vilket ansvar har svenska företag i Sydafrika? Swedwatch Rapport #64, 1-71.

BILAGA 1: SIDAS MÅL & VISION

Sidas övergripande målsättning är att bekämpa fattigdom genom att *bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor*. Det grundar sig på övertygelsen om att fattiga människor själva kan ta sig ur fattigdomen, om de får makt och möjlighet att göra det (Sida 2012).

Sida ansvarar för att hantera bidrag eller annan finansiering till stöd för insatser som kostnadseffektivt bidrar till att uppfylla målen för det internationella utvecklingssamarbetet som en

del i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling (PGU).

I september 2000 enades världens ledare på FN:s millennietoppmöte om Millenniemålen. Det är åtta mätbara mål för att minska fattigdomen. Flera viktiga etappmål ska vara uppnådda till 2015, bland annat ska fattigdom och hunger halveras, och alla barn ska gå i grundskola.

Millenniemålen bygger på att utveckling kräver helhetssyn. Satsningar på utbildning, hälsa, fred, säkerhet, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hänger ihop, och det ena stärker det andra. De sju första millenniemålen gäller framförallt utvecklingsländerna, som har det yttersta ansvaret för att bekämpa fattigdomen på hemmaplan. Det åttonde målet riktar sig till rika länder som Sverige:

1. Fattigdom och hunger ska halveras till 2015.
2. Alla barn ska gå i grundskola 2015.
3. Jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas.
4. Barnadödligheten ska minska med två tredjedelar till 2015.
5. Mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar till 2015.
6. Spridningen av hiv och aids, malaria och andra sjukdomar ska hejdas till 2015.
7. Miljömässig hållbar utveckling ska säkerställas till 2015.
8. Globalt samarbete ska skapas genom ökat bistånd, rättvisa handelsregler och lättade skuldbördor i utvecklingsländerna.

Som ett komplement till målen i det internationella samarbetet har Sverige formulerat *Sveriges politik för global utveckling*, PGU, som är en grundsten i den svenska utvecklingspolitiken. PGU innebär att de fattigas perspektiv ska genomsyra allt arbete. PGU antogs av riksdagen 2003 tillsammans med två viktiga utgångspunkter för global utveckling:

- Alla människor har rätt till ett värdigt liv, utan fattigdom.
- Alla människor vill utvecklas och är inte bara mottagare eller viljelösa offer.

PGU slår fast att biståndspolitikerna ska utgå från fattiga människors verklighet, erfarenhet och prioriteringar. Huvudansvaret för att åstadkomma en rättvis och hållbar utveckling ligger hos varje lands regering och befolkning. Här är de fattiga ländernas egna folkrörelser, religiösa samfund, fackföreningar och näringsliv mycket viktiga för utvecklingen.

Sveriges geologiska undersökning

PGU beskriver hur olika områden i Sverige, till exempel handel, miljö och energi, ska samverka för god utveckling i hela världen. Hela samhället ska engageras för att utveckla idéer, bilda opinion och bidra till att genomföra PGU på ett konkret sätt. Det innebär att svenska myndigheter, kommuner, utbildningsväsende, enskilda organisationer, folkrörelser och näringsliv har viktiga roller att spela. De flesta verksamheter påverkar människor i fattiga länder på något sätt – direkt eller indirekt.

En satsning mot mineralsektorn kan bidra till Sidas mål på ett stort antal områden. Mineralnäringen är i många länder en minst lika viktig del för dess utveckling som exempelvis jordbruk, skogsnäring och turism, vilka traditionellt är områden där Sida har betydande verksamhet. Inom gruv- och mineral har Sverige inte arbetat lika aktivt, dock har historiskt en del betydande projekt i bl.a. Liberia visat att man kan arbeta med utvecklingsfrågor i denna bransch med framgång. För Sida är nyckeln hur det går att arbeta med frågor om gender, demokrati, hållbarhet, fattigdomsbekämpning och miljö, och samtidigt nå en adekvat makroekonomisk utveckling. Det Sida-finansierade pilotprojekten MPM och MPM/SFS har visat att det är fullt möjligt att driva en utveckling inom gruvbranschen som överensstämmer med Sidas övergripande mål och värderingar.

Det internationella biståndet och utvecklingssamarbetet, där många länder och aktörer är inblandade, bidrar till utvecklingen i världen. Men biståndet är ingen universallösning som löser alla problem enkelt och snabbt, det är heller ingen utvecklingsmotor som kan ta på sig uppgiften att driva utvecklingen framåt.

Viljan att förändra måste komma från de fattiga själva och från beslutsfattarna i de fattiga länderna. Att samarbetsländerna tar eget ansvar för utvecklingen, och ”äger” utvecklingsarbetet, är helt avgörande för att det ska bli en långsiktigt hållbar utveckling. Vad biståndet kan göra är att tillföra kunskap och pengar som kan ge bränsle till en redan positiv utveckling.

Fler länder i världen klarar sig idag utan traditionellt bistånd och vill utveckla nya relationer. Genom aktörssamverkan (Partner Driven Cooperation) utvecklas samarbetet mellan svenska aktörer och aktörer i andra länder. Parterna kan vara myndigheter, branschorganisationer, enskilda organisationer, universitet, kommuner och landsting, företag, kulturinstitutioner eller forskare i de båda länderna. Samarbetet bygger på ömsesidigt intresse och gemensamt ansvar. Parterna tar själva initiativet till samarbete och Sida bistår med kunskap, kontakter och tidsbegränsat ekonomiskt stöd. På sikt ska parterna själva finansiera sin samverkan. Målet med aktörssamverkan är att skapa tre vinnare – en så kallad ”win-win-win situation”. Vinnarna ska på sikt vara människor som idag lever under fattiga förhållanden, aktörerna i samarbetsländerna och parterna i Sverige.

För näringslivet finns programmet Business for Development (B4D) med olika former av dialog och samverkan. Syftet med B4D är att mobilisera resurser och uppmuntra företag att utveckla sin kärnverksamhet så att den ännu mer bidrar till bättre förutsättningar för fattiga människor.

BILAGA 2: AFRICA MINING VISION (AMV)

Africa Mining Vision bygger på följande grundpelare:

- Optimera kunskaper och fördelar med ändliga mineralresurser på alla nivåer inom gruvnäring för alla typer av mineraler.
- Utnyttja potentialen av småskalig gruvdrift för att förbättra försörjningsmöjligheter och integration inom landsbygd och samhällsekonomi.
- Främja principer för hållbar utveckling som bygger på miljömässig och socialt ansvarsfull säker gruvdrift som inkluderar samhället och alla andra intressenter.
- Bygga upp mänsklig och institutionell kapacitet mot en kunskapsekonomi som stöder innovation-, forskning och utveckling.
- Utveckla en diversifierad och globalt konkurrenskraftig afrikanska mineralindustri som bidrar till en bred ekonomisk och social tillväxt.
- Främja en öppen och ansvarsfull mineralsektor där resursutnyttjande optimeras för att främja en bred ekonomisk och social utveckling.
- Främja en god och rättvis förvaltning fördelning av mineralsektorn som kommer samhällen och medborgare till del.

Dessa grundpelare har använts för att ta fram en handlingsplan (African Union Commission et al. 2011) som delas in i nio programområden (PG):

1. Hantering och styrning av skatter och avgifter för gruv- och mineralnäringen
2. Geologiska- och gruv- informationssystem
3. Bygga mänsklig och institutionell kapacitet
4. Småskalig gruvdrift
5. Styrning av mineralsektorn
6. Forskning och utveckling
7. Miljö och sociala frågor
8. Kopplingar och diversifiering
9. Mobilisera gruv- och infrastrukturinvesteringar

För varje programområde finns utformat det viktigaste målet, förväntat resultat, aktiviteter och preliminära indikatorer för att spåra måluppfyllelse och resultat. Tidsramarna för genomförandet indikeras som kort sikt (0-5 år), medellång sikt (5-10 år) och lång sikt (> 10 år).

PG 1 – Hantering och styrning av skatter och avgifter för gruv- och mineralnäringen

Övergripande mål: *En hållbar och väl reglerad gruvsektor som effektivt fördelar och distribuerar naturresurstillgångar och dess intäkter.*

Sveriges geologiska undersökning

En väl fungerande mineralsektor optimerar tillvaratagandet av landets mineralresurser och fördelar vinsterna från dessa mellan företag och samhälle så att företagen får en rimlig avkastning på sina investeringar men att värdet av resurserna i övrigt tillfaller landet och dess befolkning.

För att detta skall bli möjligt krävs:

- Rättvis marknadsvärdering av Afrikas mineralresurser.
- Transparenta och konkurrenskraftiga koncessioner.
- Staten ges full kännedom om landets geologiska tillgångar.
- Optimering och revidering av skattesystem och lagstiftning så att internprissättning och skatteflykt elimineras.

PG 2 – Geologiska- och gruv- informationssystem

Övergripande mål: *Utveckla en omfattande kunskap om Afrikas mineraltillgångar och geologi.*

Tillgången till geologisk information och mineraluppgifter tillåter både den offentliga och den privata sektorn att fatta välgrundade beslut om utvecklingen av mineralsektorn. Ju mer tillgänglig informationen är, desto lägre blir risken för investeringar i prospektering och gruvutveckling. Grundläggande geologisk information samlas vanligtvis in och lagras av statliga geologiska undersökningar, medan mycket av mineralprospekterings verksamhet bedrivs av den privata sektorn. Geologiska data som samlas regelbundet i hela Afrika kan väsentligt öka kontinentens mineralpotential och leder till ökade prospekterings- och gruvutvecklingsinvesteringar. Geologisk information har ett universellt värde och är användbar i andra ekonomiska sektorer, till exempel inom infrastruktur och jordbruk.

För närvarande finns det begränsad tillgång till grundläggande information om geologi och mineraltillgångar i Afrika. En stor del av kontinenten är ännu inte geologiskt kartlagd och utredd på ett systematiskt sätt och i lämplig skala, främst på grund av otillräcklig kapacitet i de flesta medlemsstater för att bedriva prospektering och lagra dessa i digitala geologiska informationssystem. En omfattande geologisk databas med mineralinformation underlättar för regeringar och andra aktörer i beslutsprocesser och förhandlingar.

PG 3 – Bygga mänsklig och institutionell kapacitet

Övergripande mål: *En gruvsektor som är kunskapsdriven och som är motorn i en internationellt konkurrenskraftig afrikansk industriell ekonomi.*

Institutioner som stöder mineralutvecklingen i Afrika är i allmänhet svaga och inte nödvändigtvis lämpliga för att uppfylla målen för Africa Mining Vision.

Förverkligandet av Africa Mining Vision kräver en betydande uppgradering av kompetensnivån, gällande variation, djup, kvantitet och utveckling av nya kunskaper, inom exempelvis planering och tillsyn. Dessutom kommer statliga tjänstemän med uppgifter inom administration, hantering av mineralverksamhet och skatteområdet att behöva en mycket bredare kunskapsbas för att fullgöra sitt ansvar. Vidare kommer ett antal institutioner och intressenter som är viktiga för en väl fungerande utvecklingsinriktad mineralsektor också att behöva

Sveriges geologiska undersökning

betydande kompetenshöjning. I detta ingår att ge kapacitetsuppbyggnad till parlament, lokala samhällen, det civila samhället och icke-statliga organisationer för att kunna uppfylla sina roller att balansera den statliga verksamheten, och kunna bidra med ett effektivt deltagande.

PG 4 – Småskalig gruvdrift (ASM)

Övergripande mål: *En gruvsektor som utnyttjar potentialen i småskalig gruvdrift för att främja en integrerad och hållbar landsbygds- och socioekonomisk utveckling.*

Småskalig gruvdrift är utbredd i Afrika inom ett mycket stort antal mineral. Generellt utgör småskalig gruvdrift ett positivt bidrag till afrikanska ekonomier, men ännu viktigare är att verksamheten upprättar försörjningsmöjligheter, särskilt med tanke på det stora antalet människor som är inblandade.

ASM-sektorn är behäftad med ett antal utmaningar som hindrar den att nå sin fulla potential. Många av dessa är välkända och innefattar brister inom politik och regelverk, begränsad teknisk kapacitet hos gruvarbetare, otillräckligt utforskade mineralområden, bristande tillgång till finansiering och lämplig teknik, och tyvärr barnarbete. Dessa utmaningar låser i allmänhet småskaliga gruvarbetare i en ond cykel av verksamheter med betydande negativa effekter på både miljö och människors liv. Inom ASM-sektorn förekommer handel med konfliktmineraler vilket leder till att gruvarbetarna verkar utanför lagen av olika skäl.

ASM-sektorn har potentialen att bli en motor för hållbar utveckling, särskilt på landsbygden, om dessa utmaningar bemöts på ett lämpligt sätt genom en rad väl riktade insatser. Man måste erkänna behovet av ASM som en del i en bred strategi för landsbygdsutveckling, detta med hänsyn till fattigdomscykeln som begränsar utvecklingen av ASM-sektorn i Afrika. ASM-insatser borde också riktas mot att omvandla verksamheter till livskraftiga sådana, där så är möjligt.

PG 5 – Styrning av mineralsektorn

Övergripande mål: *En hållbar och väl reglerad gruvsektor som är inkluderande och uppskattas av alla intressenter, inklusive omgivande samhällen.*

Lärdomar från Afrika och från andra håll, visar att starka transparenta och inkluderande styrprocesser, på alla nivåer, hjälper mineralrika länder att uppnå hållbar ekonomisk tillväxt och positiv socioekonomisk utveckling. Samhällsdeltagande bidrar till etableringslegitimitet, vilket i sin tur bidrar till minskade sociala spänningar som kan bli följden av exkludering av samhällets involvering.

Utvinning av mineraler som associeras med kränkningar av de mänskliga rättigheterna är en av de viktigaste frågorna som gruvbranschen och det civila samhällets står inför att lösa. Respekt för mänskliga rättigheter från företag är en viktig del i deras sociala åtaganden, men omfattningen av de skyldigheter som åligger dem enligt internationell lagstiftning om mänskliga rättigheter är begränsad och omtvistad. Inhemsk reglering ger ofta ett alltför otillräckligt skydd från företags överträdelser.

PG 6 – Forskning och utveckling

Övergripande mål: *En kunskapsdriven gruvsektor som en viktig del av en diversifierad, levande och globalt konkurrenskraftig industrialiserad afrikansk ekonomi.*

Med undantag för Sydafrika genererar mineralsektorn i Afrika lite ny kunskap i form av gruvrelaterade produkter, processer teknik och tjänster.

Bristen på institutioner som arbetar med gruv- och mineral-relaterad FoU-verksamhet i Afrika är kritisk för konkurrenskraften i den afrikanska mineralsektorn. Det finns därför behov att medvetet främja forskning, utveckling och innovation, som gynnar ett tillräckligt stort tekniskt och ekonomiskt oberoende med syftet att fullfölja målet för Africa Mining Vision att använda brytning som en språngbräda för industrialisering.

PG 7 – Miljö och sociala frågor

Övergripande mål: *En gruvsektor som är miljövänlig, tar socialt ansvar och är accepterad av alla intressenter och omgivande samhällen.*

Dålig förvaltning och reglering av miljömässiga och sociala konsekvenser av gruvdrift har underblåst kritik och i vissa fall lett till fientlig inställning till gruvindustrin och regeringar från drabbade samhällen och en rad civila samhällsorganisationer. Förekomst av en god förvaltning och implementering gör att påverkan kan minskas och effekterna mildras i de fall där negativ påverkan är oundviklig. Att ta itu med de negativa miljömässiga och sociala konsekvenserna av gruvdrift kräver ett diversifierat angreppssätt. Regeringarna måste stärka de ramar för ledning och reglering som styr miljökonsekvensbeskrivning och sociala konsekvenser. De bör också öka kapaciteten och effektiviteten hos tillsynsmyndigheter och förbättra den kultur kring hur dessa institutioner interagerar med medborgare och samhällen som drabbas av gruvdrift.

Företagen måste förbättra praxis och tillämpning av företagens sociala ansvar. Idag finns en mängd olika CSR- ramverk, normer och rapporteringsformat - vissa lagstadgade, men de flesta är riktlinjer eller frivilligt påtagna. Dessa olika källor och ramverk är ofta dåligt samordnade och därmed förvirrande. Det är därför viktigt att bädda in CSR i en kontext med tydligt ansvar som en del av en bredare agenda för social utveckling; konsultativt utvecklat mellan regering, gruvbolag och samhälle.

PG 8 – Kopplingar och diversifiering

Övergripande mål: *En gruvsektor som katalyserar och bidrar till bred tillväxt och utveckling genom diversifiering och breddade infrastruktur-kopplingar.*

Generellt är kopplingarna mellan gruvsektorn och andra ekonomiska och sociala aktiviteter inte väl utvecklad i den afrikanska mineralindustrin, med undantag för transport- och energisektorerna. Det krävs rätt sorts politik och strategi för att utnyttja mineralutvinning och förädling i en bredare ekonomisk utvecklingskontext. Här ingår:

- Identifiera de mineraler som har betydande möjligheter för nationell och regional industriell utveckling och integration.

Sveriges geologiska undersökning

- Investeringar i infrastruktur.
- Ställa villkor som ålägger ansvar för ekonomiska kopplingar på innehavaren av mineralrättigheter och som även ger incitament för investerare att strukturera projekt på ett sätt som fördjupar deras integration i den bredare nationella och regionala ekonomin.

Detta förstärker lokal närvaro och ökar inflytandet för medborgarna i lagstiftningen, ökar investeringar i mänskliga resurser och kunskapsutveckling. Framförallt ökar den tekniska kompetensbasen på en högre nivå, vilket krävs av mineralindustrin.

PG 9 – Mobilisera gruv- och infrastrukturinvesteringar

Övergripande mål: *Höja nivån på investeringsflöden till gruv- och infrastrukturprojekt med syftet att stödja en bred socioekonomisk utveckling.*

På grund av Afrikas stora brist på infrastruktur, särskilt inom transport och energi, är detta ett hinder för ökad exploatering av mineral. Detta förvärras av det faktum att mineralfyndigheter oftast förekommer i områden där det helt saknas utbyggd ekonomisk infrastruktur.

Det är dock inte bara infrastrukturbegränsningar som begränsar investeringar i nya mineralprojekt. Ett antal olika riskfaktorer, bland annat politisk risk, nationella kreditbetyg, teknisk risk, m.fl. bidrar. De fortsatta investeringsflödena i den afrikanska mineralsektorn kräver att det internationella samfundet är medvetna om de möjligheter som finns på kontinenten.

Möjligheten till gemensamma satsningar i infrastruktur parallellt med att gruvinvesteringar sker, till exempel genom en naturresursdriven utvecklingskorridor, erbjuder en pragmatisk inställning, inte bara för att lösa gruv- och infrastrukturprojekt, utan även för att säkra ekonomiska och sociala möjligheter på ett generellt plan. Gruv SDI-er erbjuder en praktisk hållning till offentliga investeringar i infrastruktur med tanke på deras stora behov av vatten, energi och transporter. Genom att dimensionera infrastruktur med ytterligare utrymme för annan ekonomisk och social användning än enbart för att tillfredsställa gruvbranschens behov kan man påskynda Afrikas utvecklingstakt markant.

BILAGA 3: MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER (MR)

En mycket viktig aspekt i de flesta länder detta uppdrag gäller är det mänskliga rättighetsperspektivet. Även om ett land utåt sett verkar vara stabilt i form av demokrati och konstitution, behöver detta nödvändigtvis inte vara så i praktiken. I flera fall kränks mänskliga och konstitutionella rättigheter även i stabila länder. Därför är det viktigt att redan tidigt kunna avgöra vilka risker och förhållanden som faktiskt är rådande i branschen i det aktuella landet.

Beroende på typ av projekt och på vilken nivå dessa genomförs kan man utfärda metoder för att ta fram vilka mänskliga rättighetsfrågor som skall beaktas och vilken risk dessa utgör i projektet. Frågor som bör ställas är:

- Hur påverkar projektet berörda personer och/eller grupper?
- Finns det risk för att man genom verksamheten orsakar negativ påverkan, alternativt bidrar till negativ påverkan?
- Riskerar projektet att stå i direkt samband med negativ påverkan och/eller kränkningar?

De risker som skall beaktas är risker som rör individers mänskliga rättigheter, och inte ekonomiska risker i samband med dessa. Riskanalysen skall vägleda till hur projekt skall ta ansvar för och respektera mänskliga rättigheter.

I FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (FN 2011) fastslås att dessas ansvar skall minst omfatta det som står i "International Bill of Human Rights" samt ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, men även andra konventioner och rättigheter kan bli aktuella. Detta är något som bör utvärderas specifikt för varje projekt. För att få ett bra grepp om ovanstående punkter, samt kunna fullfölja de principer som gäller för mänskliga rättigheter bör både projekt och deltagande företag ta fram:

- policyåtagande
- due diligence för att identifiera, adressera och redogöra hur man hanterar risker för negativ påverkan
- processer som minimerar negativa effekter och i möjligaste mån gottgör dessa

I en mänskliga rättigheters due diligence (MR-due diligence) har man en pågående och kontinuerlig process som tar hänsyn till omvärlden, förutsättningar och att det sker förändringar över tid. En MR-due diligence:

- omfattar negativ påverkan som ett projekt/företag har på de mänskliga rättigheterna, antingen direkt orsakat eller genom verksamheten bidrar till.
- varierar i komplexitet utifrån riskbedömning och storlek på verksamhet som avses, samt

beroende på miljön verksamheten bedrivs i.

- bör göras fortlöpande och uppdateras då både verksamhet och miljö utvecklas med tiden, och därmed även förutsättningarna.

En bra summering av mänskliga rättigheters due diligence och hur företag kan arbeta med MR-frågor finns i Swedwatch rapport "Platinautvinning med risker" (Swedwatch 2013). I den finns också rekommendationer, och fallstudier.

Ytterligare är det av stor vikt att arbeta med ett transparent arbetssätt, där så mycket som möjligt sker inför öppen ridå och tillåter granskning. De delar av ett projekt eller en affärsverksamhet som inte kan vara transparent kan man ändå tydliggöra och även redogöra så mån att det blir klart om dessa är relevanta ur ett mänskliga rättigheters-perspektiv.

BILAGA 4: SVERIGES MINERALSTRATEGI

Den svenska mineralstrategin är en bas för regeringens mineralpolitik. Syftet med en mineralstrategi för Sverige är att skapa förutsättningar för att konkurrenskraften i svensk gruv- och mineralnäring ökar och att Sverige behåller och förstärker sin position som EU:s ledande gruvland. Mineralstrategin behandlar inte energimineral som kol och olja. Med ”gruv- och mineralnäringen” avses näringsverksamhet inom malm för metallutvinning, bergmaterial, industrimineral och natursten.

Mineralstrategins vision är:

Genom ett långsiktigt hållbart användande av landets mineralresurser, i samklang med miljö-, natur- och kulturvärden, skapas tillväxt i hela landet. Sverige förstärker sin position som EU:s ledande gruv- och mineralnation.

I mineralstrategin har regeringen identifierat fem strategiska områden som bedöms vara av särskild vikt för att nå strategins vision.

1. En gruv- och mineralnäring i samklang med miljö, kultur och andra näringar

Här vill man se en ökad resurseffektivitet med kartläggning och analys av utvinnings- och återvinningspotential för svenska metall- och mineraltillgångar och system för produktionsuppgifter av entreprenadsten. Regeringen vill förbättra dialogen och synergier med andra näringar genom att ta fram en vägledning för samråd mellan ren- och gruvnäring vid tillståndprocesser. Man vill skapa gruvsamhällen med attraktiva natur- och kulturmiljöer genom att utveckla, samla och sprida exempel på hur kulturmiljön i Bergslagen kan tas tillvara av gruv- och besöksnäring.

2. Dialog och samverkan som främjar innovation och tillväxt

Här ingår främjande av samhällsutveckling och regional tillväxt. Man vill ta fram ett program för kunskap, erfarenhetsutbyte och koordinering vid stora etableringar samt utveckla en handbok för kommuner vid gruvetableringar. Regeringen vill se vilka hinder som föreligger för ökad bostadsproduktion för att möta gruvnäringens expansion och utveckla en metod för regional materialförsörjningsplanering. Man vill ha tydligare ansvarsfördelning och bättre informationsflöde mellan näringens aktörer genom ett nationellt mineralforum för att främja dialog, kunskapsutbyte och samordning.

3. Ramvillkor och infrastruktur för konkurrenskraft och tillväxt

Inom detta område vill man ta fram ett tydligare och effektivare regelverk genom uppföljning och utvärdering av genomförda satsningar på korta ledtider vid miljötillståndsprövning, samt ta fram en pilot för översiktlig plan för stöd i kommuners detaljplanearbete. Regeringen vill också inom ramen för infrastruktursatsningar för gruvnäringens tillväxt använda erfarenheter från FFI i arbetet med elektriska framdrivningssystem för lastbilar på väg.

4. En innovativ gruv- och mineralnäring med en excellent kunskapsbas

Detta vill regeringen åstadkomma med forskning och innovation som skapar tillväxt och konkurrenskraft. Man vill införa en ämnesöversikt med bibliometri för gruv- och mineralområdet och ta fram förslag på förbättrade samverkansformer mellan näringsliv och akademi. Ytterligare mål är en kompetensförsörjning som möter näringsens och regionernas behov. Regeringen vill öka kunskapen om geologins roll i samhället och synliggöra branschen som arbetsplats med regionala kompetensplattformar som ska utarbeta en plan för att möta det långsiktiga kompetensförsörjningsbehovet.

5. En internationellt välkänd, aktiv och attraktiv gruv- och mineralnäring

Regeringen vill här åstadkomma en god kapitalförsörjning och främjande av investeringar. En åtgärd är kartläggning av Sveriges attraktivitet som gruvland, med internationell utblick. Man vill också se en ökad delaktighet på den internationella arenan. Här behövs en utredning av förutsättningarna för en kommunikations- och marknadsföringsplattform för att presentera aktiviteter för ökad internationalisering. Regeringen vill ha förslag på hur Sverige och svenska företag kan bidra till en hållbar gruvindustri i utvecklingsländer samt kartlägga länder lämpliga för fördjupade kontakter på regeringsnivå.

Av relevans för denna rapport är främst punkt nummer fem, vilket denna rapport är en del av. Ser man på den svenska mineralnäringen i ett internationellt perspektiv sker detta idag i ett antal grupperingar där Sverige deltar. Inom den Europeiska kommissionen arbetar Sverige med råvarufrågor bland annat i Raw Materials Supply Group. För metaller finns organisationen; Internationella Kopparstudiegruppen (ICSG), Internationella Bly- och Zinkstudiegruppen (LZSG) och Internationella Nickelstudiegruppen (INSG). Dessa utgör främst forum för regeringar, myndigheter och övriga intressenter att mötas rörande gruv- och mineralfrågor och är inriktade på statistikinsamling och marknadsanalyser, samt informationsspridning. Sverige är också medlem i den Gemensamma Råvarufonden (CFC), som med bidrag från medlemsländerna stödjer, både ekonomiskt och kunskapsmässigt, multilaterala projekt, ofta som pilotstudier. Internationella metall- och mineralfrågor behandlas även av svenska aktörer inom FN, Barentsrådet, Arktiska rådet och EU:s strategi för Östersjöregionen.

I och med en allt ökande internationalisering av gruv- och mineralsektorn är det viktigt att synligheten av Sverige som gruvnation ökar. Sverige bör därför aktivt delta i internationella diskussioner och aktiviteter som behandlar framtida råvaruförsörjning och dess användning.

Under punkten 5 *En internationellt välkänd, aktiv och attraktiv gruv- och mineralnäring* konstateras att Sverige är ett litet och exportberoende land. För att Sverige ska kunna behålla sin position som EU-ledande, och till vissa delar världsledande, inom gruv- och mineralnäring är internationalisering av yttersta vikt. Den svenska gruvnäringens varumärke präglas av innovation, kostnadseffektivitet, kvalitet och hållbarhet. Sverige har ett globalt starkt varumärke inom gruvnäringen och detta bör användas för att ytterligare stärka de svenska storföretagen samtidigt som möjligheter tas till vara för små och medelstora företag att utvecklas till framtidens gruvbolag. Exempel på områden med potential finns inom tjänsteexport (ex. grön, resurssnål och

Sveriges geologiska undersökning

energieffektiv teknologi), export av svenskt kunnande inom återvinning, samt inom hållbart företagande.

Sveriges geologiska undersökning har arbetat i projekt, finansierade av Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete, tillsammans med länder i Afrika för att stimulera och stärka framväxande relationer mellan svenska aktörer och aktörer i de deltagande länderna (MeetingPoints Mining; SGU 2008, 2010). Arbetet syftar till att bidra till en god förvaltning av mineralresurser som leder till förbättrade förutsättningar för en hållbar tillväxt i deltagande länder i en ekonomisk, social och miljömässig kontext.

Svenska myndigheter behöver bevaka och delta i den utveckling som sker i olika internationella organs regi så att förändringar inom mineralområdet tidigt kan fångas upp och beaktas. Dessa tendenser bör dessutom kopplas till den nationella mineralstrategin.

För att öka den svenska gruv- och mineralnäringens synlighet och delaktighet på den internationella arenan föreslås inom ramen för mineralstrategin att SGU ges i uppdrag att i samråd med Sida lämna förslag till hur Sverige och svenska företag kan bidra till utvecklingen av en hållbar gruvindustri och god förvaltning av mineralresurserna i utvecklingsländer, exempelvis genom aktörssamverkan. I arbetet bör SGU:s erfarenheter från deltagande i projekten Meeting Points Mining och Meeting Points Mining/Systematic Facilitator Services beaktas. (Regeringskansliet 2013)

Detta har sedan formaliserats i det regeringsuppdrag som ligger till grund för denna rapport.

BILAGA 5: INPUT FRÅN NYCKELGRUPPER

Näringsliv

Vid en workshop hos SGU den 21 februari 2014 deltog representanter från flera branscher, gruvnäringen, konsulter inom både teknik och miljö, samt ett läkemedelsföretag. I denna kom särskilt två huvudfrågor att diskuteras:

Hur vi arbetar med ett bredare perspektiv och hur vi visar denna näring som en möjlighet för välstånd där hela samhället kan dra nytta av ett områdes exploatering. Viktiga punkter ansågs vara:

- I Sverige så är MR frågor något som samhället i stort har god koll på. Företagen själva behöver därför inte fundera så mycket på CSR/MR när de verkar på hemmaplan - vilket kan innebära att de är oförberedda på vikten av att ta ansvar för sådana frågor när de verkar utomlands, tex i utvecklingsländer. Transparens både från företagen och i samhället i stort ansågs vara av stor vikt. I detta finns även frågor om hur royalties och skatter behandlas. Det är också viktigt att alltid arbeta med information och tillgänglighet lokalt. En stor del för detta är hur processen utformas, att företag och andra aktörer lyssnar och har en process kring detta. För att alternativen också skall belysas, bör man hellre bredda diskussionen än att hela tiden försöka hitta bästa lösningen. Här är det av stor vikt att hitta synergier mellan markanvändning och lokalsamhället.
- Det kan exempelvis vara bra att ha en goodwillplattform att arbeta utifrån, ex AIDS/HIV i kombination med gruvutveckling.
- En elementärt viktig fråga är hur bygger man långsiktigt socialt hållbara samhällen? Och hur kan gruvnäringen bidra och skapa sig en roll i detta? Här har Sverige en unik tradition som ett modernt välfärdssamhälle som har sitt ursprung från ett gruv- och brukssamhälle.

Hur förslaget bör struktureras. Vilka roller, ägarskap, tidsaspekter, avgränsning och samarbete? Deltagarna gav följande inlägg till denna fråga:

- Utgångspunkten bör vara att mineraler och metaller behövs för ett lands utveckling och välstånd. Målbilden är viktig !! Tillgång till resurser!
- Förslag på samarbetsparter är världsbanken och Finland. Det nordiska perspektivet lyfts fram som viktigt. Titta på goda exempel från andra håll, exempelvis Kanada och Australien, samt om dessa går att överföra. Det finns ett antal SMF som har samarbeten med stora företag. Detta kan vara en möjlig väg för mindre aktörer att etablera sig i dessa länder.
- En mix av bistånd och affärsverksamhet ansågs generellt vara den mest attraktiva finansieringsmodellen. Bra med kluven finansiering. Utredningen kan utmytna i en aktiv

arbetsgrupp.

- Tidsramen bör vara åtminstone en metallpriscykel, minst 10 år. Det är viktigt att förankra med entreprenörsledet och ha en form skild från traditionellt bistånd med annat inflytande och risktagande. Modellen är viktig!

Sida

I ett tidigt möte med Sida, belyses vikten av att koppla uppdraget till Africa Mining Vision (AMV). Störst fokus ligger för närvarande på Afrika och genom att ha en harmonisering med de visioner och förslag som framkommer i AMV, byggs förutsättningar för att effektivt kunna arbeta med gruv- och mineralsektorn som ett verktyg för att bygga välstånd. Av vikt här är att visa hur AMV, mineralsektorn och Sidas PGU-mål kan samverka.

SGU

SGU föreslår att man utgår från och utvecklar konceptet med MPM. Uppdraget bör ta fram en metod där processen med kapacitetsprojekt – facilitering – aktörssamverkan blir en central del. Det behövs utveckla en lämplighetsanalys på hur man kan avgöra i vilka länder som ett projekt som detta kan fungera och lyckas.

Swedwatch

Fokus på MR och MR Due diligence. Det som främst är viktigt är att ha ett MR-perspektiv genom hela kedjan, både för företag och organisationer, men även i projektet och i regeringsuppdraget som sådant. MR bör vara en av ramarna för hur förslaget utformas. En viktig fråga när det gäller gruvnäring i fokusländerna för uppdraget är skatteflykt. Fokus måste dels läggas på att stärka nationella institutioner, dels bör deltagande företag aktivt arbeta med frågan genom antagandet av publika skattepolicies.

För att projekten ska uppnå önskade effekter är det av ytterst vikt att lokalbefolkningen och lokalt civilsamhälle inkluderas och konsulteras. Samtliga projekt bör utgå ifrån Free Prior and Informed Consent (FN 2013; Buxton & Wilson 2013).

Projekten bör ställa upp tydliga indikatorer för hur man förbättrar MR-situationen för påverkade. Dessa bör baseras på de risker som har identifierats och hur dessa risker har hanterats. Indikatorer kan t.ex. vara att X antal av lokalbefolkningen har fått Y typ av kompensation, att X familjer har tillgång till vatten och sanitet, X antal kvinnor har fått arbete osv.

Business Sweden

Business Sweden (BS) har fått regeringens uppdrag att ta fram ett förslag på en marknads- och kommunikationsplattform för den svenska gruv- och metallindustrin där syftet är att öka internationaliseringen i denna sektor. Plattformens mål är att stärka den svenska närvaron på den globala gruvmarknaden, attrahera investeringar och öka exporten. Ett förslag är att integrera MPM-konceptet genom att den blir en del av ett B2B-koncept i denna plattform. Framför allt kan detta bli en bra kanal för svenska SMF att ta steget ut mot den internationella marknaden och att kunna delta med sin kompetens i internationella utvecklings- och affärsprojekt som exempelvis PDC och B4D.

Sveriges geologiska undersökning

Med en dylik koppling i en kommunikationsplattform av denna typ blir steget från utvecklingsprojekt till affärsprojekt troligen enklare.